

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 169/2011-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť O. B., Č., a J. B., K., zastúpených advokátkou JUDr. A. K., Č., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1079/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1079/99 porušil základné právo O. B. a J. B., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Čadca vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 1079/99 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. O. B. a J. B. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume po 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. O. B. a J. B. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 754 € (slovom sedemstopäťdesiatštyri eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. A. K., Č., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 169/2011-10 z 20. apríla 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť O. B., Č. (ďalej aj „sťažovateľ 1“), a J. B., K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1079/99 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že „(...) Sťažovatelia O. B. a J. B. na základe návrhu navrhovateľov v prvom rade M. N. a spol. o určenie vlastníckeho práva k podielom v nehnuteľnosti C-KN 3556/2 kat. územia H., doručený súdu 12. 04. 1999 sú účastníkmi konania Okresného súdu Čadca 8 C1079/1999. Vo veci boli nariadené občasné pojednávania a to dňa 02. 02. 2000, ohliadka na mieste samom dňa 06. 10. 2000 a po

zмене návrhu navrhovateľov doručený súdu dňa 10. 09. 2004 bolo pojednávanie dňa 15. 11. 2004, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým súd zmätočnému návrhu vyhovel. Sťažovateľ v prvom rade a právna predchodkyňa sťažovateľa v druhom rade podali proti rozsudku odvolanie. Uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 19. 12. 2005 pod sp. zn. 6Co130/05 bol rozsudok Okresného súdu v Čadci zrušený a vrátený súdu na ďalšie konanie. Podľa tohto uznesenia Krajského súdu v Žiline, rozsudok bol zrušený pre zmätočnosť, nepreskúmateľnosť, nezrozumiteľnosť a nevykonateľnosť. V zmysle citovaného uznesenia, súd má skúmať podmienky určitosti a zrozumiteľnosti žalobného návrhu, aby žalobný návrh zodpovedal ustanoveniu § 79 ods. 1 OSP a § 42 ods. 3 OSP. Súd na odstránenie väd návrhu mal postupovať podľa § 43 ods. 1 OSP, teda v prípade neodstránenia väd podania, mal tento návrh odmietnuť. Navrhovatelia zmenili návrh bez výzvy súdu, ktorý taktiež nespĺňal podmienky návrhu podľa § 79 ods. 1 OSP. Súd nevyzval navrhovateľa na odstránenie väd zmeneného návrhu, ale opätovne na základe zmätočného návrhu rozhodol a tomuto vyhovel a to dňa 15. 01. 2009. Proti rozsudku opäť sťažovatelia podali odvolanie. Uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 31. 07. 2009 pod sp. zn. 7Co 179/2009 bol opäť rozsudok Okresného súdu Čadca zrušený pre jeho neurčitost', nezrozumiteľnosť a nevykonateľnosť. Krajský súd v zrušujúcom uznesení opäť uviedol, že petit zmeneného návrhu je nezrozumiteľný a nevykonateľný v zmysle § 34 ods. 1 zák. 162/1995 Z. z. v platnom znení. Podľa tohto uznesenia má súd odstrániť vady podania a má postupovať podľa § 43 ods. 1, 2 OSP. Dňa 18. 02. 2010 bol doručený súdu zmenený návrh, ktorý podľa názoru sťažovateľov 1, 2 nezodpovedá podmienkam podľa § 79 ods. 1 OSP. Súd pripustil zmenu návrhu a nariadil znalecké dokazovanie na výšku podielov navrhovateľov, avšak neskúmal základ veci, to jest či došlo k del'be medzi pôvodnými podielovými spoluvlastníkmi k uvedenej parcele a na túto okolnosť doposiaľ nevy počul svedkov navrhnutých odporcami 1, 2.

Z uvedeného vyplýva, že po dobu 11 rokov súd neodstránil vady podaného návrhu navrhovateľmi čo dokazuje, že zo strany súdu došlo k nesprávnemu postupu v tejto veci.

V konaní vedenom na Okresnom súde Čadca 8C1079/1999, v ktorom sú sťažovatelia účastníkmi konania dochádza k zbytočným priet'ahom. Lehoty ktoré uplynuli medzi jednotlivými pojednávaniami sú neprímerane dlhé, nijak nezdôvodniteľné keď v rokoch 2001, 2002, 2003 sa nevykonalo ani jedno pojednávanie. Priet'ahy v konaní sú spôsobené aj

zmätočnými rozsudkami zo dňa 15. 11. 2004 a 15. 01. 2009, lebo návrhy navrhovateľov nesplňali podmienky podľa § 79 ods. 1 OSP a súd namiesto odstránenia väd týchto podaní -návrhov, takýmto návrhom vyhovel. Napokon súd nepostupoval v ďalšom konaní v intenciách uznesení Krajského súdu Žilina zo dňa 19. 12. 2005 a 31. 07. 2009.

Toto súdne konanie trvá už neprimerane dlho, začalo sa dňom 12. 04. 1999 a doposiaľ nie je právoplatne skončené a vzhľadom na postup súdu nie je ani predpoklad, že by sa skončilo v krátkej dobe. Sťažovatelia ako účastníci konania pred všeobecným súdom nie sú chránení pred nadmernou zdlhavosťou výkonu spravodlivosti, hoci predmet konania sa týka ich ústavných práv vlastníť majetok. (...)

Sťažovatelia vidia porušenie svojho ústavného práva v neprimeraných časových prietáhoch spôsobených nečinnosťou súdu a opakovanými zmätočnými rozhodnutiami vydanými na základe zmätočných návrhov a nedodržaním intencií uvedených v uzneseniach Krajského súdu Žilina. Teda zo strany súdu okrem nečinnosti dochádza k nesprávnemu postupu, čo má za následok zbytočné prietahy v konaní. Okresný súd v Čadci porušil základné právo sťažovateľov 1, 2 podľa Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. (...)

Právna a faktická zložitosť sporu nezbujuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prietahy v konaní, zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nesprávnym postupom súdu a nedokonalým poznaním obsahu samotnej podstaty veci.

Sťažovatelia 1, 2 ničím neprispeli k prietahom konania, na svoje tvrdenia predkladanú dôkazy, ktoré súd do úvahy neberie a to bez vysvetlenia, pričom navrhujú dôkazy, ktoré doposiaľ vykonané neboli. (...)

Sťažovatelia 1, 2 poukazujú, že nečinnosťou súdu a nesprávnym postupom po 11 rokoch nedošlo k právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej.

Porušovanie svojho základného práva sťažovatelia vnímajú mimoriadne citlivo, vzhľadom aj na vysoký vek sťažovateľa v prvom rade 82 rokov. Predchádzajúcim spôsobom života si vytvoril maximálne predpoklady na pokojné a kludné prežitie staroby, ktoré mu celkom zmarili zbytočné prietahy v súdnom konaní, ktorého je účastníkom. U sťažovateľa v druhom rade ide o dlhodobý stres a stav právnej neistoty, čo ma mimoriadne negatívny vplyv aj na jeho rodinný život. Okrem psychickej ujmy sťažovatelia 1, 2 utrpeli aj majetkovú ujmu(...)

Vzhľadom k tomu, že postupom OS v Čadci v konaní 8C1079/1999 neustále dochádza k porušovaniu základného ústavného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov (nakoľko vo veci počas viac ako 11 rokov nebolo právoplatne rozhodnuté vo veci samej a nie je predpoklad vzhľadom na postup súdu, že by v kratšom čase sa vo veci právoplatne rozhodlo) žiadajú sťažovatelia 1, 2, aby Ústavný súd SR priznal finančné zadosťučinenie sťažovateľovi v prvom rade 5.000,- € a sťažovateľovi v druhom rade 3.000,- €.

Sťažovatelia žiadajú priznať trovy tohto konania z titulu právneho zastúpenia v zmysle vyhl. 655/2004 Z. z. v platnom znení(...), čo predstavuje celkom 261,82 €.

Sťažovatelia 1, 2 navrhujú Ústavnému súdu SR, aby vo veci vydal tento nález:

Základné právo O. B. a J. B. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom na OS Čadca pod sp. zn. 8C1079/1999 porušené bolo.

Okresnému súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8C1079/1999 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi v prvom rade O. B. primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- € a sťažovateľovi v druhom rade J. B. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.000,- €, ktoré je povinný Okresný súd Čadca vyplatiť O. B. a J. B. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Ústavný súd SR priznáva O. B. a J. B. náhradu trov právneho zastúpenia v sume 261,82 €, ktorú sumuje OS Čadca povinný vyplatiť na účet ich právnej zástupkyne do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.“.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom, listom sp. zn. Spr 610/11 z 21. júla 2011 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 9. augusta 2011.

3.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Po preštudovaní spisového materiálu konštatujem prietahy zo strany súdu, ako aj zo strany účastníkov konania. K prietahom prispel i súdom ustanovený znalec, ktorý podal znalecký posudok po lehote (vid' napr. č. l. 87, 131, 187, 434, 481, 539 spisu).

Netrvám na ústnom pojednávaní ústavného súdu(...)“

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu podpredsedu okresného súdu uviedla:

„(...) Okresný súd v Čadci vo svojom vyjadrení konštatuje prietahy zo strany súdu, ako aj zo strany účastníkov konania. Poukazujeme na to, že prietahy zo strany odporcov 1, 2 v tomto konaní neboli preukázané, skôr práve naopak, odporcovia 1, 2 so súdom spolupracovali bez prietahov. Preto nesúhlasíme len s konštatovaním Okresného súdu Čadca, že prietahy boli aj zo strany účastníkov konania, lebo tieto boli zapríčinené zo strany navrhovateľova nie odporcov, čo je podstatný rozdiel.“

Sťažovatelia inak už vo svojej sťažnosti uviedli, že súhlasia s tým, aby ústavný súd rozhodol v danej veci na neverejnom pojednávaní.

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 1079/99:

Dňa 12. apríla 1999 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania navrhovateľov M. N. a spol. (ďalej aj „navrhovatelia“) proti odporcom O. B., M. B. a L., š. p., a spol., o určenie spoluvlastníckych podielov nehnuteľností.

Dňa 14. apríla 1999 okresný súd vyzval navrhovateľov na určenie výšky predmetu sporu.

Dňa 20. apríla 1999 navrhovatelia doručili okresnému súdu návrh na pripustenie ďalšieho účastníka konania na strane navrhovateľov.

Dňa 14. januára 2000 okresný súd stanovil termín pojednávania na 2. február 2000.

Dňa 2. februára 2000 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu vyžiadania potrebnej dokumentácie.

Dňa 13. júna 2000 okresný súd vyzval niektorých z navrhovateľov na uvedenie dôvodu späťvzatia návrhu na začatie konania.

Dňa 21. septembra 2000 okresný súd stanovil termín ohliadky miesta na 6. október 2000, ktorá sa v tento deň aj uskutočnila.

Dňa 12. októbra 2000 okresný súd uznesením ustanovil v konaní znalca z odboru geodézie a kartografie.

Dňa 26. apríla 2001 ustanovený znalec listom oznámil, že navrhovateľka M. N. oznámila námietky proti jeho osobe. Vzhľadom na to znalec vrátil okresnému súdu spis s vyúčtovaním doterajších nákladov.

Dňa 18. mája 2001 okresný súd uznesením ustanovil v konaní nového znalca z odboru geodézie a kartografie.

Dňa 21. júna 2001 bol spis zaslaný znalcovi.

Dňa 9. januára 2002 znalec doručil okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok.

Dňa 5. februára 2002 okresný súd doručil znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania.

Dňa 2. júla 2002 okresný súd uznesením rozhodol o uložení povinnosti navrhovateľov zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku.

Dňa 23. júla 2002 okresný súd uznesením priznal znalcovi odmenu za podanie znaleckého posudku.

Dňa 10. januára 2003 časť navrhovateľov [V. M. (6.) a M. M. (7.)] doručila okresnému súdu späťvzatie návrhu na začatie konania týkajúce sa ich osôb.

Dňa 8. septembra 2003 okresný súd vyzval znalca na doloženie dokladov k znaleckému posudku.

Dňa 12. februára 2004 okresný súd uzneseniami rozhodol o preúčtovaní zložených záloh, priznaní náhrady za použitie motorového vozidla a o priznaní odmeny v konaní ustanoveným znalcom.

Dňa 26. marca 2004 okresný súd stanovil termín pojednávania na 3. jún 2004.

Dňa 3. júna 2004 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu zisťovania dedičov medzičasom zomrelých navrhovateľov.

Dňa 19. augusta 2004 okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na úpravu návrhu na začatie konania.

Dňa 15. októbra 2004 okresný súd stanovil termín pojednávania na 15. november 2004.

Dňa 15. novembra 2004 okresný súd vyhlásil rozsudok vo veci.

Dňa 7. februára 2005 sťažovateľ 1 a ostatní odporcovia vo veci podali odvolanie proti rozsudku.

Dňa 29. marca 2005 bola vec predložená Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 19. decembra 2005 krajský súd uznesením zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol vrátený okresnému súdu 8. marca 2006.

Dňa 19. apríla 2006 okresný súd v zmysle pokynov krajského súdu výzvami vykonal ďalšie potrebné zisťovania vo veci.

Dňa 3. mája 2006 okresný súd vyzval odporcov na vyjadrenie sa k čiastočnému späťvzatiu návrhu na začatie konania.

Dňa 16. mája 2006 navrhovatelia doplnili návrh na začatie konania.

Dňa 26. júla 2006 okresný súd uznesením konanie v časti zastavil a vyzval navrhovateľov na upresnenie návrhu na začatie konania.

Dňa 27. marca 2007 okresný súd uznesením pripustil pristúpenie účastníkov konania na strane odporcu a zmenu návrhu na začatie konania. Uvedené uznesenie bolo v čase od 4. apríla 2007 do septembra 2007 doručované účastníkom konania.

Dňa 3. októbra 2007 okresný súd stanovil termín pojednávania na 22. október 2007.

Dňa 22. októbra 2007 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu doplnenia dokazovania.

Dňa 19. novembra 2007 navrhovatelia doručili okresnému súdu zmenu návrhu na začatie konania.

Dňa 28. apríla 2008 okresný súd vyzval navrhovateľov na upresnenie návrhu z 19. novembra 2007.

Dňa 23. júla 2008 okresný súd stanovil termín pojednávania na 11. september 2008.

Dňa 11. septembra 2008 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 3. októbra 2008 navrhovatelia doplnili návrh na začatie konania.

Dňa 10. decembra 2008 okresný súd stanovil termín pojednávania na 15. január 2009.

Dňa 15. januára 2009 okresný súd na pojednávani vyhlásil rozsudok.

Dňa 2. marca 2009 sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku.

Dňa 18. júna 2009 bola vec predložená krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní.

Dňa 31. júla 2009 krajský súd uznesením zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol vrátený okresnému súdu 2. septembra 2009.

Dňa 18. januára 2010 okresný súd stanovil termín pojednávania na 18. február 2010.

Dňa 18. februára 2010 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 31. mája 2010 okresný súd uznesením konanie v časti zastavil.

Dňa 21. júla 2010 okresný súd stanovil termín pojednávania na 6. september 2010.

Dňa 6. septembra 2010 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania.

Dňa 13. decembra 2010 navrhovatelia doručili okresnému súdu upresnenie návrhu na začatie konania.

Dňa 10. januára 2011 okresný súd uznesením ustanovil vo veci znalca z odboru geodézie a kartografie a súčasne uložil navrhovateľom zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku.

Dňa 28. januára 2011 ustanovený znalec listom z 26. januára 2011 oznámil okresnému súdu dôvody nemožnosti vyhotoviť znalecký posudok.

Dňa 23. februára 2011 okresný súd uznesením ustanovil vo veci nového znalca z odboru geodézie a kartografie.

Dňa 24. mája 2011 znalec predložil súdu vypracovaný znalecký posudok.

Dňa 27. júna 2011 okresný súd uznesením priznal znalcovi odmenu za vykonanie znaleckého posudku.

Dňa 11. júla 2011 okresný súd uznesením konanie v časti zastavil a vyzval časť navrhovateľov na upresnenie návrhu na začatie konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 1079/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva

(ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie vecí v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť vecí, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť vecí, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s viacerými účastníkmi konania a potrebou znaleckého dokazovania, avšak doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej vecí. Napokon ani podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej vecí.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadne významné okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom. Sťažovatelia neprispeli svojím správaním k zbytočným prietahom v konaní, hoci opakovane využili možnosti podľa Občianskeho súdneho poriadku (podať odvolania), avšak využitie možností daných účastníkom konania procesnými predpismi na uplatňovanie a presadzovanie ich práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (napr. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania už viac ako 12 rokov

(začaté bolo 12. apríla 1999) je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané (aj keď vec bola celkove cca štrnásť mesiacov na krajskom súde, za postup ktorého okresný súd nezodpovedá). Ústavný súd tiež konštatuje, že okresný súd bol v danej veci nečinný od 20. apríla 1999 do 14. januára 2000 (deväť mesiacov). Okrem toho znalec ustanovený 12. októbra 2000, ako aj znalec ustanovený 18. mája 2001 vrátili vypracovanie znaleckej úlohy alebo podali znalecký posudok „po lehote“, ako to uviedol sám podpredseda okresného súdu, a obaja znalci tak zapríčinili minimálne jednoročnú nečinnosť súdu. Všeobecný súd pritom v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca (napr. III. ÚS 111/01, II. ÚS 216/09 a iné). Ďalej treba poukázať na to, že okresný súd v období od 5. februára 2002 do 26. marca 2004, teda viac ako dva roky, okrem priznania odmeny za znalecký posudok a pár jednoduchých úkonov nevykonával vo veci žiadne efektívne úkony. Uvedený postup okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľný, pretože počas najmenej troch rokov a deviatich mesiacov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia navrhli priznať primerané finančné zadosťučinenie „sťažovateľovi(...) O. B.(...) v sume 5.000,- € a sťažovateľovi(...) J. B.(...) vo výške 3.000,- €.

Porušovanie svojho základného práva sťažovatelia vnímajú mimoriadne citlivo, vzhľadom aj na vysoký vek sťažovateľa v prvom rade 82 rokov. Predchádzajúcim spôsobom života si vytvoril maximálne predpoklady na pokojné a kludné prežitie staroby, ktoré mu celkom zmarili zbytočné prietahy v súdnom konaní, ktorého je účastníkom. U sťažovateľa v druhom rade ide o dlhodobý stres a stav právnej neistoty, čo ma mimoriadne negatívny vplyv aj na jeho rodinný život. Okrem psychickej ujmy sťažovatelia 1, 2 utrpeli aj majetkovú ujmu(...).“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä vzhľadom na celkovo neobvykle dlhé trvanie napadnutého konania považuje za primerané každému zo sťažovateľov v sume po 3 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu). Za tri úkony vykonané v roku 2011 patrí odmena v sume trikrát po 123,50 €, teda 370,50 €, a trikrát režijný paušál v sume 7,41 €, teda 22,23 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 392,73 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 314,18 € v prípade jedného sťažovateľa. V prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkovú sumu 628,36 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. K uvedenej sume bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 170,72 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľov predstavujú celkovú sumu 754 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2011